

OVERIJSSSEL ASBEST- DAKEN VRIJ

**Een voorstel voor het verwijderen van alle asbestdaken
en het saneren van de bijbehorende grond in Overijssel**

**Maart 2015
SP Overijssel**

Inleiding

Al jaren pleit de SP voor haast met het verwijderen van asbest in Nederland. Al sinds de jaren '30 is duidelijk dat asbest gevaarlijk is maar toch werd pas vanaf 1993 in Nederland een verbod op het gebruik ervan ingesteld en pas in 2005 in de gehele Europese Unie. Het kabinet heeft onlangs eindelijk besloten dat asbestdaken in 2024 geheel verboden zullen zijn.

Asbest werd onder andere gebruikt in daken, zowel in steden als op het platteland. In de steden is door activiteiten van onder andere woningbouwcorporaties het meeste vrij liggende asbest verwijderd maar in het landelijk gebied ligt dat anders. Daar zijn platen van asbestcement met name gebruikt voor daken van schuren, al dan niet voor agrarisch gebruik. De meeste asbestdaken zijn gelegd in de periode van de jaren '50 tot de jaren '80. Dat betekent dat de daken financieel zijn afgeschreven en materieel vaak in slechte staat zijn. Omdat de daken aan erosie onderhevig zijn, komen asbestvezels via regenwater in de omliggende grond, die daarmee vervuild raakt en gevaarlijk is voor de volksgezondheid.

Geheim rapport

Begin maart 2015 maakte de Provincie Overijssel na berichten in verschillende media het rapport "*Bijzonder inventariserend onderzoek. Erosie van asbestdaken*"¹ openbaar. In dit rapport, waarvan de definitieve versie uit september 2014 stamt, wordt onderzoek gedaan naar de mate van erosie van asbestdaken en de vervuiling van de omliggende grond. Hierbij is de grond binnen het afwateringsgebied van de daken geanalyseerd op asbestvezels. Er is gebruikt gemaakt van steekproeven bij asbestdaken in Overijssel en Gelderland, buiten bekende 'piekgebieden' als de gemeente Hof van Twente (omgeving Goor).

Uit het onderzoek is gebleken dat op alle locaties asbestvezels in de grond zijn gevonden. Bij 45% van de locaties is sprake van ernstige bodemvervuiling (meer dan de wettelijke normen) en bij 45% is sprake van onaanvaardbare risico's voor de volksgezondheid. In

---

¹ *Bijzonder inventariserend onderzoek. Erosie van asbestdaken. Geofox-Lexmond/Eelerwoude, september 2014*

20% van de locaties is sprake van beide categorieën. Vervuilde asbestgrond betekent een direct gevaar voor mensen die wonen of werken op het terrein en/of voor bezoekers op de locatie. De vervuiling is wel beperkt tot een straal van 1 meter van het afwateringsgebied, waardoor de verspreiding naar andere locaties beperkt blijft zolang de grond niet verplaatst wordt.

Het dagblad Trouw meldde dat het rapport niet openbaar is gemaakt omdat provincies en het Rijk nog geen overeenstemming hadden welke overheid de sanering zou moeten bekostigen². De SP vindt het onaanvaardbaar dat door bestuurlijk geruzie een rapport dat van wezenlijk belang is voor de volksgezondheid een half jaar onder de pet is gehouden.

Daarnaast is nu snelle actie noodzakelijk: met verwijdering van daken en sanering van grond moet nu echt begonnen worden, om verdere stijging van de maatschappelijke kosten tegen te gaan.

Maatschappelijke kosten

De maatschappelijke kosten van asbestdaken zijn aanzienlijk. Dit betreft uiteraard in de eerste plaats de kosten voor de volksgezondheid. In geïndustrialiseerde landen is asbest na tabak de meest dodelijke kankerverwekkende stof in het milieu. In Nederland stierven tot 2005 7000 mensen aan de asbestziekte mesothelioom en de verwachting is dat er komende jaren nog eens 12.000 slachtoffers zullen volgen.³ De prijs in mensenlevens die voor uitstel van de aanpak van asbest moet worden betaald, is daarmee zeer groot. Ook betekent meer slachtoffers grotere zorgkosten, al vallen die in het niet naast het menselijk leed dat asbestgerelateerde ziekten met zich meebrengt.

Daarnaast worden overheden en bedrijven geconfronteerd met grote uitgaven in het geval van calamiteiten zoals brand met asbestdaken. Uit het SP-rapport "*Rapport sanering asbestcement daken. Ook niets doen geeft veel kosten*" blijkt dat overheden in de praktijk miljoenen kwijt zijn aan dergelijke incidenten.⁴

² *Bodemsanering nodig door honderdduizenden asbestdaken*, Hans Marijnissen, Trouw, 3 maart 2015

³ *Het asbestdrama. Eternit en de gevolgen van honderd jaar asbestcement*. Ruers, R. en Schouten, N., Wetenschappelijk bureau SP, juli 2005

⁴ *Rapport sanering asbestcement daken, Ook niets doen geeft veel kosten*. Remi Poppe, Patrick van Lunteren, Nico Schouten, oktober 2009

Ook Overijssel heeft de afgelopen jaren de maatschappelijke kosten ondervonden van calamiteiten met asbestdaken. Bij een brand op het bedrijventerrein Plaagslagen in Rijssen in 2006 kwam dusdanig veel asbest vrij dat zo'n 25 bedrijven enkele dagen niet bereikbaar waren en een grote saneringsoperatie nodig was, die gemeente en bedrijven meer dan een miljoen kosten. Ook een brand in Vroomshoop in 2008 leverde tonnen aan maatschappelijke kosten op voor de gemeente en betrokken bedrijven en bewoners aan sanering, beveiliging en juridische kosten.

Huidig beleid

De provincie Overijssel kent op dit moment de regeling 'Asbest eraf, zonnepanelen erop' waarbij (met name) agrariërs een beroep kunnen doen op subsidie voor het verwijderen van asbestdaken in combinatie met het plaatsen van zonnepanelen.

De SP is voorstander van deze regeling en wil deze behouden maar vindt hem voor de huidige problematiek niet ver genoeg gaan. De eis om bij het verwijderen van een asbestdak ook zonnepanelen te plaatsen zal niet voor alle asbestdaken ingewilligd kunnen worden. Bovendien is de regeling alleen beschikbaar voor gebouwen die sinds 1993 een agrarische bestemming hebben gehad. Daarmee vallen oudere gebouwen, schuren en dergelijke niet onder de regeling. Ten slotte moet ook de vervuilde grond gesaneerd worden, en hierin voorziet de regeling niet.

Actie is nodig!

De verontrustend hoge concentraties asbestvezels in de grond rond asbestdaken en de maatschappelijke kosten van asbestvervuiling maken onmiddellijk ingrijpen noodzakelijk. De volksgezondheid is in gevaar. De Overijsselse SP doet daarom de volgende voorstellen:

1. Volledige transparantie

De SP vindt het onaanvaardbaar dat de provincies Gelderland en Overijssel een half jaar informatie over vervuilde grond hebben achtergehouden. Beide overheden moeten zich committeren om alle beschikbare informatie over asbestvervuiling openbaar te maken: nu en in de toekomst. Daarnaast maakt de provincie zich hard voor transparantie bij andere overheden zoals bijvoorbeeld het Rijk.

2. Inventarisatie van alle asbestdaken in Overijssel

Hoewel bekend is dat er landelijk honderdduizenden asbestdaken zijn is de precieze omvang van het probleem onbekend en ontbreken exacte gegevens over de locaties. Dit moet veranderen. De SP wil dat de provincie onmiddellijk opdracht geeft voor een grootschalige inventarisatie van alle asbestdaken in haar gebied, gebaseerd op gemeentelijke gegevens, input van particulieren, inventarisatie vanuit de lucht en, waar noodzakelijk, veldonderzoek. Dit overzicht zou uiterlijk 1 september 2015 beschikbaar moeten zijn en moet openbaar in te zien zijn.

3. Informatievoorziening naar eigenaren en gebruikers van panden met asbestdaken

Veel eigenaren en gebruikers van asbestdaken zullen zich in de praktijk niet realiseren dat zij een asbestdak hebben of wat de risico's ervan zijn. Wanneer de inventarisatie afgerond is, moet de provincie hen hierover informeren zowel door direct aanschrijven als door informatie via de media. Naast de volksgezondheidsrisico's dient hierbij ook het verbod dat in 2024 ingaat benadrukt te worden om eigenaren tot actie aan te zetten. De SP vindt dat uiterlijk 31 december 2015 alle eigenaren en gebruikers geïnformeerd zouden moeten zijn.

4. Een subsidieregeling voor het verwijderen van asbestdaken en het saneren van grond

Er is een aparte subsidieregeling noodzakelijk voor het aanpakken van de problematiek. De bestaande regeling is te beperkt en de kosten voor verwijdering en sanering kunnen erg hoog uitvallen voor particulieren. De SP is voorstander van een regeling waarbij een derde van de kosten voor rekening van het Rijk is, een derde voor de provincie en een derde voor rekening van de particulier zelf. De overheid heeft een verantwoordelijkheid, niet alleen voor de volksgezondheid maar ook omdat de gevaren van asbest pas veel te laat zijn onderkend. Particulieren hebben een duidelijk belang vanwege het landelijk verbod dat in 2024 ingaat en er mag dus verwacht worden dat zij ook meebetalen. Indien het Rijk niet op korte termijn wil meewerken zal de provincie het Rijksdeel moeten voorschieten.

Hoewel de kosten van het verwijderen van asbestdaken verschillen per dak, verwacht de SP dat het provinciale deel gemiddeld rond de 3000 euro zal bedragen. Daar komen de

kosten voor grondsanering bij. Zonder de totale omvang van het probleem te kennen, kan er vanuit worden gegaan dat hier een bedrag van tussen de 50 - 100 miljoen euro aan provinciale middelen voor noodzakelijk zal zijn. Dat is veel geld maar de omvang en de urgentie van het probleem maken het wat de SP betreft de investering waard. Met een deze investering moet het mogelijk zijn om al in 2020 de problematiek van asbestdaken in onze provincie op te lossen.

5. Verhaal de kosten op asbestbedrijven

Zoals betoogd in het boek "*Het asbestdrama*"⁵ hebben asbestproducerende bedrijven als Eternit naar alle waarschijnlijkheid jarenlang de gezondheidsrisico's van asbest verzwegen. De provincie Overijssel is dan ook moreel verplicht te proberen de maatschappelijke kosten te verhalen op deze bedrijven. Gezien de urgentie van de problematiek kan echter niet gewacht worden op een eventuele rechtszaak met de aanpak ervan, dus zal de provincie (en het Rijk) achteraf moeten proberen de schade te verhalen.

---

⁵ *Het asbestdrama. Eternit en de gevolgen van honderd jaar asbestcement.* Ruers, R. en Schouten, N., Wetenschappelijk bureau SP, juli 2005